

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Baggrunden for lovforslaget

Ifølge lov nr. 410 af 13. juni 1990 om støtte til folkeoplysning, § 51, stk. 2, skal der fremsættes forslag til revision af loven for Folketinget i folketingsåret 1994-95. (Folketingstidende 1989-90. FF sp. 4304, 5283, 10124, 10920, 11250, 11249, Till. A sp. 2905, Till. B sp. 1429, 1969, Till. C sp. 985).

Loven var på mange punkter et brud med hidtidig lovgivning og praksis på området: Fra lovbundne tilskud på undervisningsområdet til økonomisk rambestyring for alle områderne under kommunalt ansvar, fra detaljerede regler til udstrakt selvforvaltning i den enkelte kreds og fra styrelsmæssig adskillelse af foreningsområderne og undervisningsområderne til samarbejde og fælles ansvar i folkeoplysningsudvalgene.

Loven var en betydelig udfordring for de involverede. Den afspejlede i store træk resultaterne af 4-5 års lovforberedende arbejde. Nemlig, at »folk kan og vil selv«, at samtale og samarbejde på organisatorisk og politisk plan på tværs af de folkeoplysende områder styrker de enkelte områder og endelig, at det politiske ansvar for økonomien (men aldrig for indholdet) bør ligge hos kommunalbestyrelserne, det vil sige i sammenhæng med øvrige lokalpolitiske afvejninger.

Hvordan loven ville virke var op til befolkningen, de initiativtagende kredse og kommunerne.

I et forsøg på at følge med i og i et vist omfang dokumentere udviklingen på lovens områder i kommunerne og på landsplan iværksatte Undervisningsministeriet i samarbejde med områdets organisationer og foreninger en række initiativer i form af dokumentation, undersøgelser og forskningsprojekter.

Disse undersøgelser, organisationernes og foreningernes ønsker og Undervisningsministeriets erfaringer udgør grundlaget for ændringsforslaget.

Lovforslagets indhold

Forslaget til ændring af lov om støtte til folkeoplysning er udformet ud fra tre helt overordnede synspunkter. For det første, at hovedprincipperne i den

gældende lov skal bevares, og balancen i loven skal opretholdes. For det andet, at loven på enkelte områder skal ændres med henblik på at opnå bedre overensstemmelse mellem ønskerne til loven og lovens virkninger. For det tredje, at der er behov for en del tekniske præciseringer og korrektioner.

Det første synspunkt betyder, at lovens grundlæggende frihedsrettigheder bevares: Det frie initiativ, den frie deltagelse, det frie emnevalg og det frie lærervalg samt for børn og unge, det frie lokalevalg. Respekten for områdernes egenart, egenforvaltning og selvbestaltethed er en grundbetingelse.

Det betyder endvidere, at den historisk betingede opdeling af lovens tilskudsberettigede kredse i to hovedområder fortsætter, men selvfølgelig med ret til at anvende alle lovens tilskudsmuligheder uanset hovedområdetilhørsforhold.

En eventuel fremtidig ophævelse af hovedområderne må kædes sammen med en opfordring og eventuel støtte til, at lovens initiativtagere fører en samtale herom, eventuelt med udgangspunkt i samarbejdet i folkeoplysningsudvalgene.

Det betyder endelig, at loven ikke får en indholdsmæssig formålsbestemmelse. Det antages fortsat, at indholdet bedst defineres af lovens brugere. Spørgsmålet om en eventuel indholdsmæssig definition eller afgrænsning kan f.eks. indgå i det ovennævnte samarbejde og drøftelser mellem hovedområderne.

Spørgsmålet om lovens eventuelle konkurrenceforvriddning i forhold til private, kommercielle virksomheder har været nøje vurderet, men har efter en samlet afvejning mellem på den ene side hensynet til udbredelsen af folkeoplysning og på den anden side konkurrencehensyn til mere forretningsmæssigt drevne virksomheder ikke givet anledning til at begrænse lovens virkefelt udover de begrænsninger, der allerede findes. I den forbindelse har man også lagt vægt på, at støtten til folkeoplysende virksomhed ydes til kredse bl.a. på den betingelse, at et over-skud ikke må tilfalde andre end kredsen selv.

Endelig er der for det andet et behov for nogle få egentlige ændringer af loven.

I forbindelse med Folketingets behandling af lovforslaget var der nogen usikkerhed om lovens virk-